

A beilleszkedési-, tanulási-, magatartási nehézség és a sajátos nevelési igény(jogosultság) megállapításával és annak felülvizsgálatával összefüggő eljárás

A köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A szülő választja ki a sajátos nevelési igényű tanuló számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével.

A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, tanuló iskolai nevelés-oktatása, továbbá kollégiumi nevelése az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos óvodai csoportban, iskolai osztályban (a továbbiakban: a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók - külön vagy közös vagy részben közös - nevelésében és oktatásában részt vevő óvoda és iskola).

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A gyermeknek ezt az igényét minden esetben és kizárólag a szakértői bizottság állapítja meg vagy zárja ki, és egyben a gyermekről készített szakértői véleményben javaslatot tesz a különleges bánásmódnak megfelelő ellátásra, az ellátás módjára, formájára és helyére.

A három különböző illetékességű szakértői bizottság:

A tankerületi szakértői bizottság (járásonként legalább egy):

- a harmadik életévüket betöltött gyermek, tanuló teljes körű pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai vizsgálatát,
- a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézség megállapítását vagy kizárását és az ehhez kapcsolódó felülvizsgálatokat,
- a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítását

végzi el.

(Ha a tankerületi szakértői bizottság megítélése szerint a gyermeknél a sajátos nevelési igény valószínűsíthető, vizsgálatának dokumentációját és annak eredményeit, valamint a rendelkezésre álló egyéb iratokat megküldi a megyei szakértői bizottság részére.)

A megyei szakértői bizottság:

- a) a három évesnél fiatalabb gyermekek teljes körű pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai vizsgálatát, végzi el,
- b) a tankerületi szakértői bizottság által megküldött vizsgálati dokumentáció alapján
 - megállapítja vagy kizárja a sajátos nevelési igényt, megállapítja vagy kizárja a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézséget,
 - kiegészítő vizsgálatot végez, megállapítja vagy kizárja a sajátos nevelési igényt, megállapítja vagy kizárja a beilleszkedési, a tanulási, a magatartási nehézséget, elkészíti és kiadja a szakértői véleményt,
- c) a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók felülvizsgálatát végzi,
- d) jogszabályban meghatározott esetben a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló családja részére a juttatások és kedvezmények igénybevételéhez szükséges igazolásokat ad ki (pl. a fizetés nélküli szabadságra való jogosultság megállapításához, a magasabb összegű családi pótlék megállapításához),
- f) jogszabályban meghatározott esetben javaslatot tesz a súlyosan-halmazottan fogyatékos gyermekek ápoló-gondozó otthoni ellátására, a három évnél idősebb gyermekek bölcsődei ellátására, fogyatékos fiatalok lakóotthoni ellátásra,
- g) a beszéd fogyatékos megállapítását vagy kizárását is elláthatja.

Az országos illetékességű szakértői bizottság:

a mozgásszervi fogyatékos, az érzékszervi (a látási, a hallási) fogyatékos, valamint a beszéd fogyatékos megállapítását vagy kizárását végzi el.

A szakértői vizsgálat indítható:

- a) hivatalból,
 - b) hatósági megkeresésre,
 - c) szülői kérelemre,
 - d) illetve a szülő egyetértésével
 - da) a nevelési-oktatási intézmény,
 - db) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény hatálya alá tartozó gyámhatóság, gyermekjóléti szolgálat, bölcsőde, gyermekotthon, területi gyermekvédelmi szakszolgálat,
 - dc) a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény hatálya alá tartozó fogyatékosok ápoló, gondozó otthona, fogyatékosok rehabilitációs intézménye, fogyatékosok nappali intézménye
- kezdemenyezésére.

A mozgásszervi fogyatékos, az érzékszervi fogyatékos, valamint a beszéd fogyatékos megállapítására vagy kizárására irányuló vizsgálat közvetlenül is kérhető, illetve kezdeményezhető a kijelölt, országos szintű területi ellátási kötelezettséggel rendelkező szakértői bizottságnál.

Szakértői vizsgálat a szülő kérelmére, illetve, ha az eljárást nem a szülő kezdeményezi, a szülő egyetértésével indul a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes szakértői bizottságnál.

Ha a gyermek óvodai nevelésben, iskolai nevelésben, oktatásban részesül, az óvoda, az iskola köteles közreműködni a vizsgálat iránti kérelem elkészítésében.

Ha a nevelési-oktatási intézmény, vagy a gyermekjóléti, a gyermekvédelmi, a szociális intézmény, valamint a gyámhatóság megítélése szerint a gyermek, tanuló szakértői vizsgálata szükséges,

a) az indok közlésével javasolja a szülőnek a szakértői vizsgálaton való megjelenést és részvételt, a szülő egyetértése esetén óvodai nevelésben, iskolai nevelésben, oktatásban részesülő gyermek esetén a nevelési-oktatási intézmény gondoskodik arról, - gyermekjóléti, a gyermekvédelmi, a

szociális intézmény, valamint a gyámhatóság közreműködik abban - hogy a vizsgálati kérelem tíz napon belül kiállításra kerüljön,

b) a javaslattevővel egyidejűleg köteles a szülőt tájékoztatni a vizsgálatok eredményeinek lehetséges következményeiről, a szülőnek a vizsgálattal és annak megállapításaival kapcsolatos jogairól.

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló vizsgálatának kezdeményezése esetén, a vizsgálaton részt vehet szakszolgálati-esélyegyenlőségi szakértő, akinek a szerepéről a szülőt tájékoztatni kell.

A szülő egyetértése esetén a szülő által aláírt - kérelmet az óvoda, az iskola megküldi

a) a szakértői bizottságnak,

b) a halmazottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló vizsgálatának kezdeményezése esetén - a szülő egyetértése esetén - az Oktatási Hivatalnak.

Szülői egyetértés hiányában a vizsgálatot kezdeményező intézmény az illetékes járási hivatalnál eljárás megindítását kéri.

A szakértői vélemény iránti kérelemre vonatkozó **nyomtatványmintát** a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 1. melléklete tartalmazza.

A szakértői vizsgálaton való részvétel érdekében szükséges utazás költségeit a társadalombiztosítás a szülőnek megtéríti.

A közigazgatási hatósági eljárás

Az illetékes járási hivatal közigazgatási hatósági eljárás keretében hoz döntést a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség, vagy a sajátos nevelési igény megállapításával, illetve a szakértői véleményben foglaltakkal összefüggésben.

I. Kötelezés a vizsgálaton való részvételre:

A **gyermek, tanuló érdekében a járási hivatal kötelezheti a szülőt**, hogy gyermekével jelenjen meg szakértői vizsgálaton.

Ha a szülő a járási hivatal felhívása ellenére kötelezettségének nem tesz eleget, akkor a járási hivatal szabálysértési eljárást indít ellene.

II.a A szülő eljárás indítását kérheti:

Amennyiben a szülő nem fogadja el a szakértői véleményt, nem ért egyet az abban foglaltakkal és nem írja alá, illetve nem ért egyet a szakértői bizottság eljárásával, kérheti az illetékes járási hivatalnál az eljárás megindítását. A járási hivatal eljárásában szakértőként az illetékes szakértői bizottság jár el, (ahol a gyermekről a szakértői vélemény készült), de az újabb vizsgálatban szakértőként nem vehet részt az, aki az eljárásban érintett szakértői véleményt készítette.

A **gyermek, tanuló érdekében a járási hivatal kötelezheti a szülőt**, hogy a (módosított vagy új) szakértői vélemény alapján gyermekét a megfelelő nevelési-oktatási intézménybe írassa be.

A szakértői bizottság a gyermek számára nem jelölhet ki olyan köznevelési intézményt, amely helyhiány miatt nem tudná felvenni a gyermeket, tanulót.

A járási hivatal döntése elleni fellebbezést a kormányhivatal bírálja el. Ha a szülő a járási hivatal felhívása ellenére kötelezettségének ismételtelen nem tesz eleget, a járási hivatal a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatot értesíti.

II.b Az eljárás megindítását köteles kérni:

a) a nevelési-oktatási, a gyermekjóléti, gyermekvédelmi, szociális intézmény, vagy a gyámhatóság, ha a szülő a szakértői vizsgálat szükségességével nem ért egyet, illetve a kérelmet nem írja alá,

b) a szakértői bizottság, ha a szülő a gyermekével a szakértői vizsgálaton ismételt felhívás ellenére nem jelenik meg vagy a szakértői vizsgálatban nem működik közre, illetve a szakértői véleményben foglaltakkal vagy annak továbbításával nem ért egyet,

c) a szakszolgálati-esélyegyenlőségi szakértő, ha a szakértői bizottság eljárásában megszegték a vizsgálat eljárási szabályait,

d) a kijelölt nevelési-oktatási intézmény vezetője, ha a gyermeket a szakértői vélemény alapján a kijelölt nevelési-oktatási intézménybe nem íratják be.

Illetékesség

Az eljárásra az a járási hivatal illetékes, amelyiknek a működési területén a **gyermek, tanuló lakóhelye**, ennek hiányában, vagy ha az nem állapítható meg, a gyermek, tanuló **tartózkodási helye** található.

Ha a gyermeket, tanulót a gyámhivatal átmeneti vagy tartós nevelésbe vette, a járási hivatal illetékességét a gyermek **tartózkodási helye** határozza meg.

Szakértő

A járási hivatal eljárásában szakértőként az illetékes szakértői bizottság jár el.

A járási hivatal határozata ellen benyújtott fellebbezés alapján induló eljárásban szakértőként a Szakmai Szolgáltató Intézmény járhat el.

Ügyintézés határideje és díja/illetéke:

A szakértői bizottság a vizsgálatot a lehetőségei szerinti legrövidebb időn belül köteles elvégezni. A vizsgálati időpontot kijelölő döntéstől a szakértői bizottság szakértői véleményének elkészüléséig eltelt idő nem számít bele az ügyintézési időbe.

Az eljárás díj- és illetékmentes.

Az alkalmazott jogszabályok:

1. a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény,
2. a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet,
3. a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény,
4. a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. tv.